שלמי העובדי כוכבים עולות איבעית אימא קרא ואיבעית אימא סברא איבעית אימא סברא עובד כוכבים לבו לשמים ואיבעית אימא קרא אשר יקריבו לה' לעולה כל דמקרבי עולה ליהוי מתיב רב חמא בר גוריא עובד כוכבים שהתנדב להביא שלמים נתנן לישראל ישראל אוכלן נתנן לכהן הכהן אוכלן אמר רבא הכי קא אמר על מנת שיתכפר בהן ישראל ישראל אוכלן על מנת שיתכפר בהן כהן כהן אוכלן מתיב רב שיזבי אלו מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים מנחת עובדי כוכבים א"ר יוחנן לא קשיא הא רבי יוסי הגלילי הא ר"ע דתניא איש מה ת"ל איש איש לרבות את העובדי כוכבים שנודרין נדרים ונדבות כישראל אשר יקריבו לה' לעולה אין לי אלא עולה שלמים מנין תלמוד לומר נדריהם תודה מנין תלמוד לומר נדבותם מנין לרבות העופות והיין והלבונה והעצים ת"ל נדריהם לכל נדריהם נדבותם לכל נדבותם א"כ מה ת"ל עולה עולה פרט לנזירות דברי ר' יוסי הגלילי ר"ע אומר אשר יקריבו לה' לעולה אין לי אלא עולה בלבד והאי פרט לנזירות מהכא נפקא מהתם נפקא דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר בני ישראל נודרין ואין העובדי כוכבים נודרים אי מהתם הוה אמינא קרבן הוא דלא לייתי אבל נזירות חלה עלייהו קמ"ל כמאן אזלא הא דתנן אמר ר"ש שבעה דברים התקינו בית דין וזה אחד מהן העובד כוכבים ששלח עולתו ממדינת הים ושילח עמה נסכיה קריבין משלו ואם לאו קריבין משל ציבור לימא ר' יוסי הגלילי ולא ר"ע אפילו תימא ר"ע עולה וכל חבירתה מאן תנא להא דת"ר אזרח אזרח מביא נסכים ואין העובד כוכבים מביא נסכים יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים ת"ל ככה מני לא ר' יוסי הגלילי ולא ר"ע אי רבי יוסי הגלילי הא אמר אפילו יין נמי אי ר' עקיבא הא אמר עולה אין מידי אחרינא לא איבעית אימא ר' יוסי הגלילי ואיבעית אימא ר"ע איבעית אימא ר' יוסי הגלילי סמי מהכא יין ואיבעית אימא ר"ע עולה וכל חבירתה:

ר"ש אומר מנחת חוטא של כהנים [וכו']: מנה"מ דת"ר והיתה לכהן כמנחה שתהא עבודתה כשרה בו אתה אומר שתהא עבודתה כשרה בו או אינו אלא להתיר מנחת חוטא של כהנים ומה אני מקיים וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל מנחת נדבתו אבל חובתו תהא נאכלת תלמוד לומר והיתה לכהן כמנחה מקיש חובתו לנדבתו מה נדבתו אינה נאכלת אף חובתו אינה נאכלת אמר רבי שמעון וכי נאמר והיתה לכהן כמנחתו והלא לא נאמר אלא כמנחה אלא להקיש

מנחת

רש"י

שלמי העובדי כוכבים. עובד כוכבים שנדר להביא שלמים עולות הן ואין נאכלין וה"ה דמנחתן כליל: לבו לשמים. כוונתו הוא שיהא קרבנותיו כליל לשמים ולא שיאכלו: כל דמקרבי עולה ליהוי. שיהא דין עולה שאין נאכלת ולא דין שלמים: הכהן אוכלן. כשאר שלמים וקשיא לרב הונא: הכי קאמר. נתנן לישראל על מנת שיתכפר כהן ישראל כגון שהיה ישראל מחוייב שלמים ונתנן עובד כוכבים להוציא ידי חובתו יזכה ישראל בבשר ויאכלו אבל נדר סתם שלמים ניהוי עולה: מנחת עובדי כוכבים. ושלמים כמנחתו דנאכלין לכהנים: והיין והלבונה. שיכול להתנדב ולהביא יין ולבונה: מה ת"ל לעולה. דמשמע שאין מביאין אלא עולה: פרט לנזירות. כלומר עולה סתם יכולין ב] להביא ולא עולת נזירות שאם נדר בנזיר אין נזירות חל עליו לפי שיש בה עולה חטאת ושלמים: ר"ע אומר אין לי שמביא אלא עולה לבוד. פרט לכל שאר קרבנות. והאי דתני שלמי העובדי כוכבים עולות היינו אליבא דר"ע ומתני' דקתני מנחת עובדי כוכבים רבי יוסי הגלילי היא: אי מהתם. מאשר יקריבו לה' לעולה: הוה אמינא קרבן נזירות הוא דלא לייתי. חטאת עולה ושלמים אבל יכול: קמ"ל. כי יפליא דאין נודרין כלל דאפי' נזירות לא חיילין עלייהו: התקינו ב"ד וזה אחד מהן עובד כוכבים ששלח כו': לימא רבי יוסי היא. דמרבי ביין דהיינו נסכים: ולא ר"ע. דאמר אין לי אלא עולה ולא נסכים: אפי' תימא ר"ע. דהאי דאמר ר"ע דאין נודרין אלא עולה עולה וכל חבירתה דהיינו נסכים אבל נסכים לחודייהו לא: אזרח. בנסכים כתיב (במדבר טו) כל האזרח יעשה ככה: ואין העובד כוכבים. מתנדב להביא נסכים בלא זבח: ככה. עיכובא שיהו כל עולות טעונות נסכים: הא אמר אפי' יין לחודיה נמי. מביא כדקתני מנין לרבות העופות והיין לחודיה דהיינו נסכים שמביא והכא תניא אין העובד כוכבים מביא נסכים: הא אמר עולה. לחודה אין מידי אחריני לא והכא קתני דעולתו טעונה נסכים: סמי (א) מכאן נסכי יין. י] ואמר מנין לרבות העופות והלבונה ולא תיתני היין: והיתה לכהן כמנחה. במנחת חוטא כתיב: שתהא עבודתה כשרה בו. שאם חטא ונתחייב להביא מנחה יכול להקריבה הוא בעצמו יא] דהכי משמע והיתה לכהן י) מנחת חוטא של עצמו כמנחת נדבתו שיכול להקריבה הוא בעצמו: או אינו אלא להתיר שירי מנחת חוטא של כהנים. נאכלה כמנחת ישראל: והיתה לכהן. מקיש חובתו דהיינו מנחת כהן לנדבתו דהיינו כמנחה דמשמע כמנחת נדבתו מה נדבתו אינה נאכלת ואינה נקמצת דכתיב (ויקרא ו) כליל תהיה: אף מנחת חובתו אינה נאכלת. ומאחר דאינה נאכלת מי אתה יכול להתיר

רש"י כת"י

בלבו לשמים. דאינו יודע בטיב קרבן וכי נדר בלבו לשמים נדר הלכך כליל הן לגבוה: אשר יקריבו לה' לעולה. יהיה. ובעובד כוכבים קא מיירי ורישא דקרא איש איש מבית ישראל וגו' ואמרי' לקמן מה ת"ל איש איש לרבות עובדי כוכבים כו': נתנן לישראל. לאפוקי לעובד כוכבים דלא ספינן קדשים דערל אסור בקדשים כדאמרי' בהערל ביבמות (עב.): שיתכפר כהן ישראל. שאמר העובד כוכבים הרי זו שלמים להקריבה בשם פלוני שנדר להביא שלמים דהכך ודאי נאכלים דהא בשביל ישראל קא אתו ומתנה הוא דיהיב ליה עובד כוכבים: מנחת עובד כוכבים. אלמא דקרבן העובד כוכבים נאכל: העופות. עולת העוף: והיין. לנסכים: פרט לנזירות. קרבן נזיר דהואיל ואין נזירות חלה עליו כדאמר לקמן קרבן נמי לא מייתי: וזה אחד מהן. לעיל מיניה קא מיירי שהתקינו בהמה הנמצא בעזרה יהיו נסכיה קריבין משל צבור: לימא. הא דקתני דעובד כוכבים מביא נסכים ר' יוסי הגלילי היא ולא ר' עקיבא: וכל אביזרא. כל מכרומיה דהיינו נמי נסכים הבאים עמה: ואין העובד כוכבים מביא נסכים. בלא קרבן: שתהא עבודתה כשרה בו. כהן שחטא מקריב הוא עצמו מנחתו והכי דרשינן והיתה לכהן כלומר אם משל כהן תהא כשרה לו להקריב כשאר מנחות: או אינו אלא. דהכי משמע אם של כהן היא תהא כמנחת חוטא של ישראל שיריה נאכלין: ומה אני מקיים כו'. כמנחת נדבתו מוקמינן לה: כמנחה. כשאר מנחתו תהא מנחת חובתו:

תוספות

בחלקו בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים אינה מקודשת דמשולחן גבוה קא זכו אלא לענין אחר קאמר דאין יכול ליתנו לכל כהן שירצה ומיהו הא מילתא דריש התם מדכתיב מלבד איל הכיפורים ושמא אתא קרא לאשמועינן דמועלין בו עד שיבא ליד כהן כדאמר גבי חרמים בסוף המקדיש (ערכין דף כט.) כל זמן שהם ביד בעלים הרי הן כהקדש לכל דבריהם נתנן לכהן הרי הן כחולין ומדקרייה רחמנא אשם לא הוה ידענא הך מילתא דלא הוה מסתבר לאוקמי הכי וא"ת והיאך מקדשין בו את האשה הא לאו ממון כהן הוא כדמשמע בסוף הגוזל קמא (ב"ק דף קי.) כ) דמחזירין בלילה והחזירה חלאין לא יצא דאשם קרייה רחמנא ועוד מסיק התם (דף קי:) דאין חולקין גזל הגר כנגד גזל הגר משום דאשם קריי' רחמנא וי"ל דהנ"מ קודם חלוקה אבל לאחר שיגיע לכל אחד חלקו נעשה ממון כהן: **איש** איש לרבות העובדי כוכבים שנודרים נדרים כו'. תימה דתיפוק לי' מדכתיב גבי בעלי מומין (ויקרא כב) ומיד בן נכר לא תקריבו מכל אלה הא תמימים תקריבו ואין לומר דהיינו ישראל מומר כמו בן נכר דפסח דהא אמרינן בפ"ק דתמורה (דף ז. ושם) ומיד בן נכר לא תקריבו למה לי דס"ד הואיל ולא נצטוו בני נח אלא על מחוסרי אברים לא שנא במזבח דידהו ולא שנא במזבח דידן קמ"ל וי"ל דאי לאו איש הוה אמינא בבעלי מומין הוא דקאי בלאו אבל תמימים נהי דליכא לאו איסורא מיהא איכא ועוד י"ל דהאי קרא בקרבן ציבור מוקמינן ליה בת"כ דהכי תניא התם מנין שאין מקבלין שקלים מן העובדי כוכבים ת"ל ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אין לי אלא תמידין שנקראו לחם שאר קרבנות ציבור מנין ת"ל מכל אלה וקמ"ל קרא דאפילו בא העובד כוכבים ומוסר לציבור אין מקבלין ממנו וכ"ש שאין מקבלין ממנו קרבנות של עצמו ומיהו השתא דאשמעינן איש איש דמקבלין מהן נדרים ונדבות מוקמינן נמי קרא בבעלי מומין כדאיתא בתמורה (גם זה שם) ל): **אי** לרבי יוסי הגלילי אפילו יין נמי. ולא מצי למימר דיין נמי דאמר רבי יוסי הגלילי בבא עם הזבח אלא דהכא מרבי ליה מדכתיב ככה ואיהו מרבי ליה מלכל ועוד מדחשיב ליה בהדי עופות ומנחות דבאין בפני עצמן ועוד דמרבינן ברישא תודה ושלמים וכריש תמורה (דף ג.) משמע מ) [דהא] דאין עובד כוכבים מביא נסכים מיירי בבאין עם הזבח דגרסינן התם קדשי עובדי כוכבים לא נהנין ולא מועלין ואין מביאין עליהם נסכים וקאמר מנהני מילי ומייתי מברייתא דהכא מיהו ברוב ספרים לא גרסי' עליהם אבל בספר רבינו גרשם כתוב עליהם ובקונט' פי' כאן ואין העובד כוכבים מביא נסכים בלא קרבן:

עין משפט נר מצוה

יג א ב מיי' פ"ג מהל' מעה"ק הלכה ג:
יד ג מיי' שם הלכה ב:
טו ד מיי' פ"ב מהל' נזירות הלכה טז:
טז ה מיי' פ"ד מהל' שקלים הלכה ג:
יז ו מיי' פ"ג מהל' מעה"ק הלכה ה:
יח ז מיי' שם פ"ב הלכה ט:

◆

תורה אור השלם

1. דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אלהם איש איש מבית ישראל ומן הגר בישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו ליי' לעלה: ויקרא כב יח
2. דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש או אשה כי יפלא לנדר נדר נזיר להזיר ליי': במדבר ו ב
3. כל האזרח יעשה ככה את אלה להקריב אשה ריח ניחח ליי': במדבר טו יג
4. וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא מאחת מאלה ונסלח לו והיתה לכהן כמנחה: ויקרא ה יג
5. וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל: ויקרא ו טז

◆

שיטה מקובצת

א] לבו נ"א בלבו: ב] קאמר על: ג] נודרין בנזיר ואין העובדי כוכבים נודרין בנזיר: ד] ואם לאו קרבין משל צבור. וא"ת אמאי לא כייפינן ליה להביא נסכים משלו כדאמרינן בהתודה האומר הרי עלי תודה בלא לחם זבח בלא נסכים כופין אותו להביא לחם ונסכים וי"ל דה"מ ישראל אבל עובד כוכבים אין כפיה לעובד כוכבים: ה] וכל אביזרא פי' חבורתיה: ו] סמי מכאן יין דאין מתנדב יין לנסכים לבד בלא זבח אבל עם הזבח אפשר שיביא אם ירצה כדאמר לעיל עובד כוכבים ששלח עולתו כו' נסכים קרבין משלו [וההיא] ברייתא אזרח מביא נסכים כלומר מתנדב יין בלא זבח ואין העובד כוכבים מתנדב יין בלא זבח יכול כו' ת"ל ככה עיכובא ועולתו טעונה [נסכים] משלו אם ירצה ואם אינו מביא משלו מביא משל צבור וי"מ אזרח מביא נסכים עם הזבח דכופין אותו להביא נסכים עם עולתו ואין עובד כוכבים מביא נסכים אין כופין אותו להביא יין משלו לנסכים של זבחו יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים כלל ת"ל ככה עיכובא דאף עולתו טעונה נסכים ומשל צבור כדאמרינן לעיל ואם לאו מביא משל צבור והא דקאמר סמי מכאן יין ה"ק דאין כופין אותו להביא יין לנסכים: ואיבעית אימא ר' עקיבא והא דקאמר ואין העובדי כוכבים מביאין נסכים בפני עצמן אבל קרבנם טעון נסכים כנסכים הבאים עם הבהמה ולעיל קאמר דמשל צבור וא"ת אמאי לא כפינן ליה הא אמרינן לקמן האומר הרי עלי זבח בלא נסכים כופין אותו ויביא זבח ונסכים וי"ל דה"מ ישראל אבל עכו"ם לאו בר כפיה הוא עי"ל דה"פ דברייתא ואין העובד כוכבים מביא נסכים אף עם הבהמה יכול לא יהא קרבנו טעון נסכים ת"ל ככה שאם יש לו אוהבים ישראלים יביאו בעבורו ולא יהא קרבנו קרב בלא נסכים ולכך התקינו ב"ד שאם אין לו אוהבים יהיו באים משל צבור ויש שני גרסאות בזבחים כשני פירושים הללו בפרק ב"ש לפי' ראשון גרסי' קדשי עובד כוכבים לא נהנין כו' ואין מביאין נסכים וה"פ אין מביאין נסכים בפני עצמן אבל הן צריכין להביא עם הזבח ולפי' השני גרסי' אין מביאין עליהן נסכים אבל קרבנם טעון נסכים והו"א אין מביאין העובדי כוכבים על קרבנם נסכים אבל קרבנם טעון נסכים משל צבור וגרסא אחרונה יש בפי' רגמ"ה ז"ל: ז] וכל אביזרא כל מה שצריך להם נודרין דהיינו נסכים הבאים עמה. רגמ"ה: ח] מה נדבתו כו' וא"ת מאחר דאצטריך קרא והיתה לכהן כמנחה להך דרשא א"כ מהיכי תיתי שתהא עבודתו כשרה בו כלומר דמביא מנחתו אף במשמר שאינו שלו וי"ל דאי לאו דאצטריך למכתביה למדרש שתהא עבודתו כשרה בו לישתוק קרא מיניה ומכללא ידענא דאין מנחתו נאכלת אבל מאחר דאצטריך למכתביה למדרש שתהא עבודתו כשרה בו מקשינן נמי חובתו לנדבתו שלא נאמר שתהא כמנחת חוטא של ישראל: ט] יכולין לנדור תיבת להביא ל"ש: י] יין ואימא: יא] בעצמו דכתיב והיתה:

מסורת הש"ס

א) [ברכות ד: יש"נ], ב) תוספתא דשקלים פ"ב ה"ט, ג) [נזיר סב.] חולין יג: [תמורה ב:], ד) [נזיר סב.], ה) [לא אשכן], ו) לעיל נא: שקלים פ"ז מ"ו, ז) [גי' הערוך אביזרייהו וכן כגי' סנהדרין עד: ד"ה אביזרייהו גורס בפנים להכא הכי וכן גי' הילקוט], ח) לקמן קד. קו. [ע"ש תמידים ג. זבחים מח.], ט) [אביזרא גי' הילקוט ע"ר רש"י סנהדרין עד: ד"ה אביזרייהו], י) צ"ל לכהן כמנחה, כ) צ"ל דאם החזירו בלילה לא החזירו תלאין כו', ל) [וע"ש תוס' חולין יג: ד"ה אבל ותוס' תמורה ז. ד"ה ומיד], מ) צ"ק.

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה סמי מהכא נסכי יין:

◆

מוסף רש"י

איש איש לרבות את העכו"ם. איש איש מבית ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יקריב קרבנו וגו' (חולין יג:). ז' דברים התקינו. במסכת שקלים בפרק מעות שנמצאו וזה אחד מהם. התם קאי דקתני וכו' התקינו ב"ד שיהיו נסכים קריבין משל צבור, וקאמר ר"ש ז' דברים התקינו ב"ד וזה שאמרנו אחד מהם, והדר מפרש לאינך שם, עכו"ם ששלח וכו' דעכו"ם ששלח קרבנותיו כדאמר בפרק אלו מנחות איש מה ת"ל איש איש לרבות את העכו"ם שנודרים נדרים ונדבות כישראל ושילח עמה נסכים. דמי נסכים (לעיל נא.). אזרח. בפרשת נסכים כתיב כשלה לך כל האזרח יעשה ככה, ומינה ילפינן לקמן בפרק כל התדיר (דף צא:) אזרח מלמד שמתנדבים נסכים בכל יום ומביא בפני עצמן נדבה (זבחים מו.). ת"ל ככה. יעשה לשור האחד שחוזה תלויה בקרבן לא"ם ישראל ולא"ם עכו"ם, הלכך שלח דמי נסכיו יקרבו משלו ואם לאו קריבים משל ציבור שתנאי ב"ד הוא במסכת שקלים (דף יח:) (שם). אזרח. זהו ישראל, ולא העכו"ם מביא נסכים כלל יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים. אפילו משל ציבור ת"ל ככה. דככה עיכובא היא, דודאי טעונין נסכים ומשל ציבור, ולשון הכתוב בספרים ואין מביא עליהן, אבל בספרים דלא גרסי עליהן משמע הכי, אזרח כגון ישראל מביא נסכים אפילו בפני עצמן ואין העכו"ם מביא נסכים בפני עצמן, יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים ת"ל ככה יהיו עיכובא דודאי קרבנו טעון נסכים אפילו משלו דמקבלים ממנו דמי נסכים (תמורה ג.).

◆

רבינו גרשום

בלבו לשמים. שיהא קרבנו כליל: א) לכל נדריהם לרבות עובדי כוכבים שנודרין כישראל. (ורבא אשר יקריבו לה' לעולה) ב) זה גזל הגר. דכתיב אם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו וכו': הכי קאמר נתנן לישראל ע"מ שיכפר בהן ישראל. שיזרוק דמן ויזכה בבשר ישראל אוכלן. אבל נדר והביא סתם עולה ניהוי. מנחת עובד כוכבים. ושלמים כמנחתו דנאכלין לכהנים: והיין והלבונה שיכול להתנדב יין או לבונה: (ולדביא) [א"כ מה ת"ל] עולה פרט לנזירות. כלומר עולה סתם יכולין לידור ולא עולת נזירות דאית בה עולה ושלמים וחטאת אין יכולין לידור: ר' עקיבא אומר אין לי אלא עולה שנודרין פרט לכל אלו: קמ"ל איצך קרא דאין העובדי כוכבים נוזרין. לימא ר' יוסי הגלילי. דמרבי יין ולבונה: וכל אביזריהו. כל מה שצריך לה נודרין דהיינו נסכין: אזרח. כל האזרח יעשה ככה וכו' כתיב בנסכים: ואין העובד כוכבים מביא נסכים. מתנדב להביא נסכים בלא זבח: ת"ל ככה יעשה לכל עולות שטעונות נסכים: סמי מהחיא יין. אלא מנין לרבות העופות והלבונה: והיתה לכהן כמנחה. במנחת חוטא כתיב: שתהא עבודת מנחתו כשרה בו. שאם היה הוא עצמו חוטא והביא מנחה יכול להקריבה הוא עצמו: או אינו אלא להתיר שיריה לאכילה: מה נדבתו אינה נאכלת ואינה נקמצת. דכתיב כליל:

א) נראה דל"ל אשר יקריבו לה' לעולה ובעובד כוכבים קא מיירי דרישיה דקרא כתיב איש איש ואמרינן לקמן לרבות כו': ב) תיבות זה גזל הגר עד אליו וכו' שייך לע"ל אחר תיבות קמ"ל.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones